

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | שנה שמינית - ה'תשפ"ה | גליון 407

ואתחנן - נחמו | מבוחר הזמנים בקדושה ובקידוש ה'

מסיירות אל הנפש

שביבי אור בפנימיות, חסידות וקבלה
מתורת אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

עפ"י שיעורי בנו וממשיך דרכו הגה"צ
מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

גליון זה תוקדש ע"י ח"ה אלעזר אלימלך הי"ו
לשפע ברכה, הצלחה וישועה בנ"ר.

מסילות אל הנפש

מבחר הזמנים בקדושה ובקידוש ה'

1. אי אפשר להבין את זה!
3. למה צריך את כל זה?
7. בזכות אהבת עולם
10. אסור להיות בהמה
12. התבוננות בברכת אהבת עולם
14. מעלת השפה האנושית
16. המחשה בכח הציור
19. 'כל הימים' - לרבות בין הזמנים!
23. בחוץ
25. לא כדאי להיות עלה!
27. העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

הדפסת והפצת ספרי מוריש ורבינו הרב יוסף מייכאל אברהם זצ"ל

08-37-40-200/*2910 ☎ הקציר 666 ת.ד 345 נתיבות 8771301

office@h-l.org.il @ 077-223-1130 📧

www.hameir-laaretz.org.il 🌐 המאיר לארץ 📺

054-26-380-26 📞 08-649-9859 📞 08-930-1335 ☎

לקבלת 'רגע של אור'

קו 'המאיר לארץ'

בית ההוראה - עהרת הבית

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת ואתחנן

אי אפשר להבין את זה!

ב-ט' באב שנת 3828 לבריאת העולם נחרב בית המקדש השני, ומאז חלפו כבר 1957 שנים, ועדיין לא נגאלנו. **כבר** 1957 שנים שאנו נמצאים בתוך גלות נוראה, שבה עם ישראל סובל צרות נוראות, בגוף, בממון ובנפש.²

אך למרות הכל, למרות הצרות והזמן הארוך כל כך, אנו לא מתייאשים חלילה, ומצפים בכל רגע ורגע לגאולה, וכמו שנאמר: "וְחִכִּיתִי לָהּ הַמִּסְתֵּיר פָּנֶיּוּ מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוִּיתִי לוֹ" (ישעיה ח, יז).

בעוד כמה דקות תשקע השמש, וצום תשעה באב יסתיים... יוסי הבליע אנחת רוחה חרישית, ובראשו החלו להתרוצץ מאליהם המחשבות: תיכף תתחיל תקופת בין הזמנים... צריך לנצל את הזמן, לסדר מראש את התוכניות והרעיונות...

רב בית הכנסת עלה לבימה ואמר:

רבותי! יש לנו עוד כמה דקות עד סיום הצום, ולכן, ברשותכם, אני רוצה לנצל את הדקות הללו ולהעביר לכם את דבריו של הרבי מליובאוויטש:¹

מעין החכמה

ובגמרא הקדושה (חולין צב.) גילו מה הוא התכוין בדבריו. וכך הם גילו:

תנא, רבי אליעזר אומר: 'גִּפְנֵי' - זה העולם. 'שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם' - זה אברהם יצחק ויעקב. 'וְהָיָה כְּפָרְחַת עֲלֵתָה נֹצֵה' - אלו האמהות: שרה, רבקה, רחל, ולאח. 'הַבְּשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֵתָיָה עֲנָבִים' - אלו השבטים: ראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר, זבולון, דן, אשר, גד, נפתלי, יוסף, ובנימין.

רבי יהושע אומר: 'גִּפְנֵי' - זה תורה. 'שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם' - זה משה אהרן ומרים. 'וְהָיָה כְּפָרְחַת עֲלֵתָה נֹצֵה' - אלו סנהדרין.

1. תורת מנחם (שנת תשד"מ, חלק א - עמוד 289 אות יט).

2. בשיחה שמסר הגה"ק רבי יצחק זאב סולובייצ'יק, הרב מבריסק זיע"א (במחיצתם - חלק א עמוד 160, לרבי שלמה לוריא), אמר כך:

בפרשת וישב מובא החלום שחלם שר המשקים (של פרעה). וכך הוא חלם: "וַיִּסְפֹּר שֵׁר הַמִּשְׁקִים אֶת חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֻלּוּמֵי וְהִנֵּה גֶפֶן לְפָנַי. וּבְגִפְנָהּ שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהָיָה כְּפָרְחַת עֲלֵתָה נֹצֵה הַבְּשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֵתָיָה עֲנָבִים" (בראשית מ, ט-י).

לעתיד לבוא נודה להקב"ה על ענין הגלות, לפי שאז נראה את גודל העילוי שנפעל על ידי ירידת הגלות.

אמנם עתה אין אנו יכולים להבין את זה בשכלנו, שהרי זה נוגד את גדרי העולם.

שהרי יתכן שתהיינה לאדם צרות גדולות, ולאחר מכן שמחות גדולות.

והשמחות ינחמו אותו מהצרות, אך בוודאי שאין בכחם לגרום לו לשמוח בצרות. שהרי צרות הן צרות והשמחות הן שמחות!

אבל לעתיד לבוא נזכה והקב"ה יראה לנו כיצד הצרות עצמן הם השמחות!⁴

אך כאמור לעת עתה אין אנו יכולים להשיג דבר זה בשכלנו...

והנה למרות שהגלות קשה וארוכה, עלינו לדעת שיש בה תועלת גדולה. בזכותה ומכחה אנו עתידים להתעלות ולהעפיל למקומות מרוממים ונשגבים מאוד!

הסיבה שבגללה ירדנו לגלות, כדי שבסופה נזכה להתעלות, ככלל הידוע: "ירידה לצורך עליה".³

וההתעלות תהיה כל כך גדולה, עד שנגיע לשלב שבו נודה להקב"ה על יסורי הגלות שנתן לנו!

כאשר נראה מה קיבלנו בזכות היסורים נודה לה' על היסורים! וכמו שנאמר: "וְאִמְרַת בְּיוֹם הַהוּא אֹדֶךָ ה' כִּי אָנֹכִי בִּי" (שם יב, א)!

מעין החכמה

את משה, אהרן ומרים, את הסנהדרין והצדיקים שבכל דור ודור, את ירושלים, את המקדש, המלך והכתן הגדול, פרחי כהונה ונסכים, ואת כל זה - כל מה שנכלל ב'שְׁלֶשָׁה שְׁרִיגִים' - הוא סוחט ומוסר ביד פרעה... את השליטה על כלל ישראל הוא מוסר לידיו...

והשליטה הזו, שניתנה לכחות הטומאה, היא היא הגלות!

3. הרעיון של "ירידה לצורך עליה" מופיע בכל ספרות חז"ל על כל גווניה.

4. ובענין זה נביא את דבריו של הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א וליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה כא אות יא) שאמר, וזתו"ד:

'הִבְשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֶתִי עֲנָבִים' - אלו צדיקים שבכל דור ודור.

רבי אליעזר המודעי אומר: 'גִּפְן' - זה ירושלים. 'שְׁלֶשָׁה שְׁרִיגִים' - זה מקדש ומלך וכהן גדול. 'וְהוּא כְּפָרְחַת עֲלֶתָה נָצַח' - אלו פרחי כהונה. 'הִבְשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֶתִי עֲנָבִים' - אלו הנסכים.

ובפסוק הבא ממשיך שר המשקים ומספר את חלומו: "וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה וְאָתָּן אֶת הַכּוֹס עַל כֶּף פְּרָעָה" (שם פסוק יא).

זאת אומרת - סיים הרב מבריסק את דבריו - ששר המשקים חלם, שהוא נוטל את אברהם, יצחק ויעקב, את האמהות והשבטים,

למה צריך את כל זה?

לנסות להבין את כללות ענין הגלות, ובפרט את מציאות **אריכות** הגלות, עד שיכלו כל הקיצין' ועדיין לא נושעו,⁵ זה בלתי אפשרי!

ענין הגלות, אין לו מקום והסברה בשכל (אפילו שכל דקדושה) כלל וכלל, דמכיון שהקב"ה הוא 'כל יכול', הרי בוודאי שביכולתו להשפיע את כל ה'אורות' וה'גילויים' גם ללא ענין הגלות. **ובפרט** שמדובר בגלות קשה ומרה, באופן של ירידה אחר ירידה עד התחתית!

ונמשיך בדבריו של הרבי מליובאוויטש (שם):

'על' ידי הירידה (והצרות) של הגלות נזכה (בזמן הגאולה) לעליה גדולה' - זה הוא הטעם שניתן ליסורי הגלות.

מילות הביאור הללו נשמעות יפות, ובפרט כשהן מסוגננות כך: 'ירידה לצורך עליה', ו'אין האור ניכר אלא מתוך החושך' - אך כשמנסים להבין אותן באמת, לא מצליחים! -

מעין החכמה

[היינו עם אומות העולם], באמת היה 'לעשות' עם אֱלֹהֵי - הכל בשביל גדולתם של ישראל!

אבל הדעת של בני ישראל תהיה דעת כל כך גדולה, עד שההשגה הזו תהיה בעיניהם כל כך פשוטה, עד שיצחקו על כל מי שיתלהב ממנה! -

וזה שנאמר: "אֲזַי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רָנָה, אֲזַי יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי" (שם) - כי זה הדעת והשגה שיהיה להם אז, לומר 'הַגְדִּיל, וְכוּ' כנ"ל, זה יהיה אצלנו שחוק ודבר פשוט, כי דעתנו תהיה גדולה מאוד...

5. רבים הם הצדיקים שהבטיחו לפני פטירתם שלא ישקוטו ולא ינוחו עד שיביאו את המשיח, אך משמים מנעו מהם. ונספר:

סיפור ראשון:

ישב הגה"ק רבי ישראל מרז"ין במסיבת תלמידיו וסיפר:

לעתידי לבוא הכל ידעו את ה', ואפילו אומות העולם, וכמו שנאמר: "לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרָקָדְשִׁי כִּי מְלֶאכֶה הָאֶרֶץ יַעֲדָה אֶת ה'" (ישעיה יא, ט)...

אך יהיה הפרש גדול מאוד בין הדעת ששיגו אומות העולם לבין הדעת שאנו, בני ישראל, נשיג.

כי הדעת ששיגו אומות העולם, היא: ששיגו שכל גדולתם וטובתם שהיתה להם, הכל היה לטובתנו!

לעתידי לבוא שתמלא הארץ דעה, ישיגו אומות העולם שכל הגדולה והטובה שהיתה להם בזה העולם, הכל הוא לטובותינו ולגדולתנו -

וזה שנאמר: "אֲזַי יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי" (תהלים קכו, ב) - היינו, כל הגדולה שהגדיל ה' לעשות עמנו בעולם הזה

מעין החכמה

בכ"ח תמוז שנת תר"א נפטר הי"שםח משה' מסאטמר, לאחר כמה ימים ישב הגה"ק רבי מאיר מפרימישלאן במסיבת תלמידיו וסיפר:

כאשר הגיע הי"שםח משה' לעולם העליון, ועמדו להוליכו למקומו בגן עדן, נענה והכריז, כי אינו מוכן ללכת! כל עוד לא תבוא הגאולה השלימה, והשכינה הקדושה תמשיך להיות בגלות - אין הוא מוכן להיכנס למקומו בגן עדן!

נעשה רעש גדול בפמליא של מעלה והחלו שוקלים וטרים כדת מה לעשות. אדהכי והכי, רמזו לדוד המלך עליו השלום והוא החל מנגן בכינורו. לקול מתיקוה של הנגינה העילאית, התרגש הי"שםח משה' עד לאחת, והחל מתעניין לפשר הקול הערב הלז, ומנין הוא בא. השיבו לו:

'בואו ונראה לכבודכם מנין בא הקול!'

לרוב התרגשותו ודבקותו, נמשך בעל הי"שםח משה' אחרי הקול, ולא הבחין כי מערימים עליו ומובילים אותו לגן עדן. בינתיים נעלו השערים, והוא נותר בגן עדן מבפנים!... (אספקלריה המאירה - חלק ב עמוד תיא, לגאון רבי מרדכי גרליץ שליט"א).

סיפור שלישי:

סיפר הגה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זיע"א (מאמר מרדכי - סיפורים עמוד רט, לגאון רבי ישראל זאב סלונים שליט"א), וזו"ת ד':

הגה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא, ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א נפטר ביום חמישי ה' ניסן תקפ"ה. וקודם

אב סבי, המגיד ממעזריטש, אמר לפני הסתלקותו מהעולם: כאשר אבוא לעולם האמת ויוליכוני לגן עדן לא אלך עד שיביאו את המשיח לגאול את בני ישראל מגלותם.

כאשר עלתה נשמתו למעלה, יצאו לקראתה צדיקי כל הדורות ומלאכי מעלה, ורצו ללוותה למקומה בגן עדן. אך המגיד סירב, ואמר: לא אכנס עד שתגיע הגאולה.

הכרזתו עוררה רעש עצום, וכל דייני בית דין של מעלה באו ודיברו על לבו והסבירו שעדיין לא הגיע הזמן וכו', והמגיד נתפתה ונכנס לגן עדן.

בנו של המגיד (שהוא סבי) רבי אברהם המלאך אמר לפני פטירתו: אני לא אניח שיפתו אותי, ולא אכנס לגן עדן בשום אופן עד שיביאו את המשיח! וכן עשה, עד שבא הקב"ה בעצמו ולקחו בזרועו אז לא היה יכול לעמוד כנגדו ונכנס.

אבי הגה"ק רבי שלום שכנא מפראהביטש אמר: לי לא יעזור אפילו הקב"ה בעצמו, וכך היה ולא נכנס בשום אופן.

מה עשו הבית דין של מעלה? הרחיבו את הגן עדן עד שמצא עצמו באמצעו.

סיים רבי ישראל מרוז"ן את סיפורו, ואמר: לי גם זה לא יעזור, אני אקפוץ משם ולא אכנס עד שאביא את המשיח!... (עכ"ל רבי ישראל מרוז"ן).

אך בסופו של דבר גם את רבי ישראל הצליחו להכניס... (שמועות וסיפורים חלק ב - עמוד 70, לגאון רבי רפאל נחמן כהן).

סיפור שני:

מעין החכמה

יעקב אבינו בוודאי ניסה לתקן את חטא אדם וחווה שהרי שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון ואכן ביקש לגלות את הקץ אך נסתלקה ממנו שכינה, וכן משה רבינו רצה להיכנס לארץ ישראל שאם היה זוכה לכך היה כבר התיקון השלם אך ה' אמר לו [בפרשת ואתחנן]: "אַל תוֹסֵף דָּבָר אֵלַי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה" (דברים ג, כו)...

וכן מצינו אצל הנביאים הנביא ישעיה ושאר נביאים שניסו לזכות לתיקון השלם ולגאולתן של ישראל, וכן התנאים הקדושים, וכמו שמצינו אצל רבי עקיבא שרצה לעשות את בר כוכבא למשיח ורבי שמעון בר יוחאי שפעל גדולות ונצורות כידוע כדי לתקן את העולם בתיקון השלם.

אחר כך היה האר"י הקדוש שניסה בכל כחו להביא את העולם לתיקון השלם, והבעל שם טוב שרצה להיפגש עם ה'אור החיים' בארץ ישראל, והיה אומר שהוא (הבעש"ט הקדוש) הוא נפש דוד המלך וה'אור החיים' הקדוש הוא רוח דוד המלך ע"ה ואם יפגשו ביניהם תתגלה נשמת דוד ותהיה ישועתן של ישראל, אך כידוע שהדבר נתעכב מן השמים ונסיעתו של הבעש"ט הקדוש נתבטלה וביאתו של משיח צדקנו נתאחרה.

וכן הגה"ק החוזה מלובלין והגה"ק רבי ר' מענדלע' רימונובער שהפעילו את כל כחם כדי להביא לביאת המשיח ובכל זאת עדיין בן דוד לא בא...

ואנו מה נשאר לנו? - המשיח האדמו"ר מבלאזוב ואמר - רק להמשיך ולצפות...

פטירתו אמר שלא ינוח בעולם העליון ולא יכנס למקומו בגן עדן עד שיבוא המשיח!

אמר ונפטר.

כעבור זמן מעט פטירתו התגברו הצרות, והתרגשו זמנים קשים על ישראל...

ונכנסו אל בנו הגה"ק רבי יצחק מאיר ושאלו אותו: הרי אביכם הקדוש הבטיח שלא יכנס לגן עדן כל זמן שלא ניושע?

רבי יצחק מאיר עצם את עיניו, והמראה הטבעי של פניו אט אט נעלם... ואור לבן, בהיר וצח, תפס את מקומו...

לאחר כמה זמן, פתח את עיניו ואמר, אבי הקדוש נתגלה אלי ואמר לי בהאי לישנא: "דְּמִינוּ אֱלֹהִים חֲסִדָּה בְּקֶרֶב הַיְכָלָה" (תהלים מח, י) - כל מה שדימינו בהיותנו כאן שהוא ממדת הדין (דְּמִינוּ אֱלֹהִים), למעלה בהיכל המלך רואים שהכל חסדים (חֲסִדָּה בְּקֶרֶב הַיְכָלָה), ולכן אינו יכול לבקש שיוסרו הצרות והדחק.

ורבי מרדכי חיים מסלונים געה בבכי נורא כשסיפר זה.

ונסיים בשיחה שמסר הגה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב, בעל ה'צבי לצדיק' זי"ע"א לתלמידיו (אוצר פניני תורה וחסידות - עמוד 348), וכך הוא אמר:

דעו לכם כי בכל הדורות מיום בריאת העולם עמלו צדיקי הדור למען גאולתן של ישראל ולהביא לימות המשיח, ואפילו אדם הראשון כבר רצה לתקן את הטעון תיקון שיהיה תיקון השלם אך לא נסתניע על ידו, וכן אברהם אבינו, ויצחק אבינו.

כל היום! וממילא אם תהיה איזו נקודה בשכל (אפילו בנקודת השכל לבד...) ששם מובן שיש ענין טוב בגלות, שוב לא יוכל לצעוק: 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח' **באמיתיות ובלב צועק ובוער!**

הקב"ה רוצה אמנם שיהודי יאמין באמונה פשוטה שטוב וישר ה', ויאמין שלעתיד לבוא יאמרו: 'אֲדָךְ ה' כִּי אֲנֶפֶת בִּי, אבל ח"ו שענין זה יונח בשכל (אפילו בנקודת השכל לבד), שהרי אז לא יוכל לקיים את **רצונו של הקב"ה** לצעוק באמיתיות: 'כי לישועתך קוינו כל היום', כל רגע ורגע שביום!

ונמצא, שתובעים מיהודי דבר והיפוכו, מצד אחד עליו **להאמין** שלעתיד לבוא יאמרו: 'אֲדָךְ ה' כִּי אֲנֶפֶת בִּי, וביחד עם זה - עליו לצעוק בכל כחות נפשו שרצונו לצאת מהגלות!...

רב בית הכנסת סיים את דבריו ואמר: ולכן, גם בימי בין הזמנים, צריך לזכור שעדיין לא נושענו,⁶ ולפחות בשעת התפילות להתחנן: 'כי לישועתך קוינו כל היום!...'

הרב סיים ותפילת ערבית החלה...

וגם המילים: "אֲדָךְ ה' כִּי אֲנֶפֶת בִּי" (ישעיה יב, א) - אינם בני הבנה והשגה בשכל האדם כלל וכלל, אלא ענין זה הוא באופן של **אמונה** בלבד.

מצד השכל הטהור אין מקום כלל לענין הגלות, שהרי לשם מה צריכים את כל הצער הנורא הזה... **דשכינתא** בגלותא, **משיח** בגלותא, **וכל אחד ואחת מישראל** בגלותא... ובאופן דהולך ומוסיף - שלא למעליותא, ו'בכל יום ויום קיללתו מרובה משל חברו?!'...

ויותר מזה:

התורה נקראת 'אור', וכמו שנאמר: "כִּי נֵר מְצֻה וְתוֹרָה אֹר" (משלי ו, כג), וענין ה'אור' - שהיא מושגת בשכל, וכל עניינה הוא באופן של גילוי והשגה...

אך רק בענין זה, של ביאור מעלת הגלות, הדבר כמוס ומכוסה לחלוטין! ואין בו שום תפיסת שכל כלל!

אלא שהטעם לכך (שהקב"ה העלים ענין זה) -

מכיון שרצונו של הקב"ה שיהודי יבקש ויצעק **באמיתיות**: 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קוינו

מעין החכמה

פעם הגיע רבי נחום לכפר אחד וחיפש בית של יהודים, תושבי הכפר אמרו לו: היהודים היחידים בכפר שלנו הם בעלי הפונדק, בעל ואשה. הזוג קיבל אותו בספר פנים יפות, ובעל

6. ובענין זה נספר:

הצדיק רבי נחום מטשרנוביל חי בתקופה שפלשו כל מיני פורעי פרעות והציקו לכלל ולישראל בפרט.

בזכות אהבת עולם

מעל עצמו פיסות של תאוות ומדות רעות.⁷

התפילה הסתיימה וליוסי לקח זמן 'לנחות' חזרה לגבולות כדור הארץ...

תפילת ערבית שכזאת לא תהיה יוסי כמעט מעולם. אש הגעגועים שליחכה את עצמותיו היתה מוחשית, והוא חש כיצד הוא משיל

מעין החכמה

אמר לו הפונדק: כבוד הרב, אני לא מבין כל כך בפוליטיקה, אם כדאי או לא כדאי, אני אלך ואשאל את אשתי.

רץ לאשתו ותוך כדי ריצה צעק: זלדה, לא כואבת לו הבטן, פשוט הוא אומר שכשיבוא המשיח הוא יעלה אותנו לארץ ישראל.

האשה נבהלה: אוי ואבוי, עד שבנינו את הבית, וקיבלנו את קו חלוקת החלב... לעזוב הכל ולעלות לארץ ישראל!

האיש חזר לרב ואמר לו את דברי אשתו.

ורבי נחום אמר: אתה יודע שהרבה פעמים פושטים הקוזקים על בתים של אזרחים תמימים ושודדים את כל רכושם. אבל בארץ ישראל אין קוזקים ויושבים שם בשלוח - כדאי לך לעלות לארץ ישראל...

הבעל חזר וסיפר לאשתו את דברי הרב. האשה עצמה עינים וחשבה: זה נכון, הקוזקים זה דבר מפחיד... ופתאום, אורו עיניה, תחזור לרב - אמרה - ותאמר לו שיתפלל לה' שהקוזקים יעלו לארץ ישראל, ואנחנו נוכל להשאיר כאן בשלוח...

7. ובענין זה סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א (בסוד עבדיך, חלק ה - עמוד רמט), וז"ל:

כאשר החל אורו הבהיר של מרן, הבעל שם טוב הקדוש, זורח בעולם, ובני עליה

הפונדק הכין לאורח ארוחת ערב. אחר כך סידרו לו חדר למנוחה. באמצע הלילה קם הרב ואמר 'תיקון חצות' בבכיה ובאנחות.

בעלת הפונדק העירה את בעלה ואמרה לו: קום! אתה לא שומע שהאורח בוכה, בטח כואבת לו הבטן מהאוכל שהיכנת לו!...

בעל האכסניא קם במהירות, ניגש לארון התרופות ולקח כדורים ומשחות מכל המזדמן, ודפק על דלתו של רבי נחום - האורח.

כואבת לך הבטן? - שאל. ורבי נחום השיב: לא. אז למה אתה בוכה? **כאן בוכים רק כשכואבת הבטן מרוב אוכל...**

ורבי נחום השיב: אני עורך תיקון חצות. מה זה 'תיקון חצות'? - שאל האיש.

ורבי נחום שראה שהעומד מולו לא מסוגל להבין דברים גבוהים, ניסה להסביר: כשזכינו ובית המקדש היה קיים היו עם ישראל שרויים בשלוח ובנחת, 'איש תחת גפנו ותחת תאנתו', ואילו היום אנחנו נמצאים בגלות המר והנמהר, ולכן אנו מתפללים ששוב נזכה לאותה תקופה ויפסקו הצרות וכו'.

הדברים חלחלו בלבו של היהודי... רבי נחום פנה אליו ושאל: האם כשיבנה בית המקדש תהיה מוכן לעלות אתי יחד לארץ ישראל?

ברצוני לשאול האם יש משהו מוגדר שאפשר להתחזק בו?

לאחר מכן ניגש לרב בית הכנסת ואמר: הרב, תודה רבה חיזקת אותי. אך

מעין החכמה

סביבותיו, הושיט הבעל שם טוב הקדוש את ידו לעברו וקרא:

'שלום עליכם, רבי יוסף! ברוך הבא!"

פנץ רבי יוסף את גביני עיניו, מצמץ בעפעפיו, והתקשה לקלוט את משמע אזניו: וכי מנין מכיר אותו הצדיק, ומהיכן ידוע לו שמו?

אולם, עד שלא סיים לתמוה תמיהה ראשונה, הוסיף הצדיק ושאל:

'מדוע מענה אתה את עצמך כל כך, ולמה הינך מסגף ומצער את גופך?"

תמיהה נוספה על תמיהתו של האורח.

'מבקש אני להכניע את החומר תחת הצורה!" - השיב רבי יוסף, כשכל גופו רוטט בהתרגשות וביראת הרוממות.

'רואים אתם כיצד יהודי זה מתפלל?!' - שאל הבעל שם טוב, כשהוא מסב פניו ומורה באצבעו לעבר תלמידו, הצדיק הקדוש רבי יעקב יוסף הכהן, בעל ה'תולדות יעקב יוסף', אשר ניצב תחת אחד העצים, שקוע עדיין באמצע תפילתו המאומצת - **'כך, בכזו תפילה, מכניעים את החומר תחת הצורה! התפללו אף אתם כמותו, ולא תצטרכו להכניע את החומר בתעניות ובסיגופים!'**...

היתה זו טבילתו הראשונה של רבי יוסף מקאמינקא, בנהר די-נורו של הבעל שם טוב הקדוש. מני אותה 'טבילה' שוב לא זזה ידו מתוך יד רבו זה כל הימים...

נשגבים ורמים החלו נוהים אחריו, נתעוררה גם נפשו של הגאון הצדיק רבי יוסף, מגיד מישרים דקאמינקא, להתחמם לאורו ולצקת מים על ידיו הטהורות.

חש היה, כי המפתח להשלמת נפשו והבאתה אל פסגת דרגתה בעבודת ה', מסור בידיו של אותו 'עיר וקדוש מן שמיא נחות', המאיר לארץ ולדרים עליה באור אלקי נפלא, אשר לא היה לעולמים.

קם רבי יוסף, אזר כגבר חלציו, ויצא לנסוע מזיבזיז, אל משכנו של איש האלקים.

עודנו בדרך, חולף על פני היער המשתרע בין מיקולייב למזיבז', הגיעו לאזניו קולות תפילה רמים הבוקעים מן היער. נפשו של רבי יוסף הלכה שבי אחרי הקולות.

ביקש רבי יוסף מעגלונו לעצור, ירד מעל העגלה בגפו, ונכנס אל בין העצים, לתור אחרי מקור הקול. להפתעתו כי רבה, נתגלתה לעיניו סיעה של יהודים בעלי צורה, המתפללים ביער את תפילת המנחה.

'מי אתם ומה מעשיכם?' - שאל רבי יוסף בלחישה את האיש הקרוב אליו.

'הוא רבינו הבעל שם טוב!" - הִתְחַהּ הלה באצבעו לעבר הצדיק שניצב בתווך - 'ואנו תלמידיו!"

שליח הציבור סיים זה עתה את ה'קדיש' האחרון שאחרי 'עלינו', ועוד בטרם היה סיפק בידי רבי יוסף להתבונן על

וסיפר מרן אלקי הבעל שם טוב, ששמע במתיבתא דמשיח, שאריכות הגלות על שאיננו מאריכין ב'אהבת עולם' לאומרו בנועם ובנחת... (עכ"ל).

ברכת 'אהבת עולם' פותחת במילים: 'אהבת עולם אהבתנו', וכשאנו מתבוננים באהבתו של הקב"ה אלינו, ממילא מתעוררת בלבנו אהבה לה' יתברך, והאהבה הזו לה' יתברך, יש בכחה למהר את ביאת המשיח!⁹

והרב השיב: כן. בברכת 'אהבת עולם' (ולנוסח אשכנז: 'אהבה רבה') שאנו אומרים בשחרית קודם קריאת שמע.⁸

ואתה בטח שואל מה הקשר - אמר הרב. והוא פתח את הספר שולחן הטהור להגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע"א (סימן ס - אות ה), והחל לקרוא:

צריך לומר ברכת 'אהבת עולם' בנחת ובכוונה יתירה בכל לבו ונפשו.

מעין החכמה

בהוראת המשגיח, התעטף בטלית והתחיל לנגן את המנגינה של 'ברכו', ואחר כך 'מעריב ערבים', ובני הישיבה בקושי מצליחים להניע שפתותיהם, לבטח התלהבות יתירה לא היתה שם, והתחיל הקהל בתפילת 'אהבת עולם', והמתינו שהשליח ציבור יסיים את ברכת 'אהבת עולם', אך הנה הוא משתהה, ודממה בהיכל...

ולפתע שומעים כולם בכי חרישי, שהלך והתגבר, וכך כשדמעות חונקות את גרונו, החל מנגן: 'ואהב-ת-ך אל תסיר ממנו לעולמים', ואחר כך חזר על תיבות אלו בניגון ובבכיות נוראות כמה וכמה פעמים, 'ואהב-ת-ך אל תסיר ממנו'... עד שכל בני הישיבה התחילו לשיר עמו ביחד: 'ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים'...

ובסופה של אותה תפילה כבר התרפאו הלבבות... (אהל משה - בדי נחמה עמוד סג, לגאון רבי משה יוסף שיינערמאן).

9. ראה בספר תולדות יעקב יוסף (פרשת וארא - ד"ה והסוד אשה מזרעת תחילה).

8. בכל יום צריך לקרוא פעמיים קריאת שמע, פעם אחת בשחרית ופעם אחת בערבית. ואנשי כנסת הגדולה תיקנו לברך קודם קריאת שמע שתי ברכות.

בשחר מברכים ברכת 'יוצר אור' וברכת 'אהבת עולם', ובערב מברכים ברכת 'מעריב ערבים' וברכת 'אהבת עולם'.

ובענין זה נספר:

בישיבת חברון לאחר ה'פוגרום' הנורא שאירע ב-י"ח אב תרפ"ט, היה מצב של עצבון גדול, כמובן. וגם עדיין היו הרבה מבני הישיבה פצועים ומדוכאים מהשונאים האכזריים ימ"ש - ולא יכלו בני הישיבה להתגבר על המצב הירוד הזה. והנה בהגיע ראש השנה ביקש המשגיח רבי לייב חסמן זצ"ל, מאחד מהבחורים - בצלאל שאקאוויצקי זצ"ל, להיות שליח ציבור לתפילת ערבית. והוא מצידו שאל את רבי לייב, הלא עדיין בחור אני, ולמה תבחר בי?! ענה לו רבי לייב זצ"ל: זה רצוני, שאתה תהיה הש"ץ ולא אחר. וסתם ולא פירש.

קדוש וטהור, הקב"ה יעדיף ויאהב את היהודי הרבה יותר מהמלאך...

ואפילו אם חס וחלילה ירדת לשאול תחתית, גם אז ה' אוהב אותך, כי דעת רבי מאיר (וכך היא ההלכה), **שעל כל פנים יש לנו דין בנים**, שלפי שיטתו של רבי מאיר (קידושין לו.) גם יהודי שחטא, ואפילו אם עבד עבודה זרה, הוא עדיין נקרא בנו של הקב"ה.

אהבה של ה' אלינו היא גדולה מאוד. ה' אוהב אותנו כמו שאנחנו - "השכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טז, טז), **ה' משרה שכינתו עלינו גם כשאנחנו ח"ו מלוכלכים בעוונות, שאלמלא כן, המדינה שלנו לא היתה יכולה להמשיך ולהתקיים חלילה בין 'שבעים זאבים' אפילו רגע אחד...**

ואם כן, לאחר שאתה יודע שהקב"ה אוהב אותך אהבה כל כך עצומה, איך אתה מסוגל לעשות רע לאוהב שלך?! וגם אם אתה לא יכול להחזיר טוב, לפחות אל תחזיר לו ברע!... ונרחיב עוד...

וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א (בצור ירום - חלק יג עמוד 114, מהדורת תש"פ):

בכל יום לפני שאנו קוראים קריאת שמע של שחרית אנו מברכים ברכת 'אהבת עולם'.

הברכה הזו נפתחת במילים: 'אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו'.

והנה, אם האדם היה מתבונן במילים האלה בכל יום והיה יודע לומר אותן נכון, הוא היה בוכה מפחד - האם אתה יודע מי אוהב אותך? ה' יתברך אוהב אותך!

וזו לא אהבה של חמש דקות, זו לא אהבה של מבט ראשון שבסופו של דבר נהפכת לשנאה גדולה, אלא זו 'אהבת עולם', אהבה של נצח נצחים שאינה פוסקת אפילו לרגע אחד.

הקב"ה אוהב את עם ישראל יותר מהמלאכים, עד כדי כך שאפילו אם יעמוד יהודי פשוט, שהוא רחוק מתורה ומצוות, מול מלאך אדיר

אסור להיות בהמה

כל יהודי חייב לתבוע מעצמו להתקדם, להשתפר ולהתעלות. והדרך לזה היא על ידי התבוננות בתורה הקדושה.

בשיחה שמסר ראש ישיבת 'כנסת ישראל סלבודקא', הרב יצחק אייזיק שר זיע"א, אמר כך:¹⁰

מעין החכמה

10. **לקט** שיחות מוסר (חלק ב - עמוד יג).

אדם אשר אינו ממלא את חובתו להבין את המוטל עליו להבין, הרי הוא נמשל לבהמה!¹¹ אם אדם נמצא 'ביקר' והוא לא מבין, הרי הוא כבהמה!

והנה אחד הפסוקים שיש להתבונן בהם, הוא הפסוק: "אָדָם בִּיקָר וְלֹא יֵבִין נִמְשָׁל בְּכִהְמוֹת נֶדְמוֹ" (תהלים מט, יג) -

מעין החכמה

בני יקירי, חותנך החדש - מחותני, הינו ירב שכונה. שמחת האירוסין מתקיימת עכשיו בביתו הפרטי, בהשתתפות עשרות בעלי בתים מתושבי השכונה. כולם נתאספו לכבודו. אם הם יבחינו שהמחותן לא אוכל מפיתו של בעל הבית, תהא זו פגיעה ישירה ברב השכונה...

נכון! החומרא שלי, זו שהקרבתי למענה כחות רבים במשך עשרות שנים עד שנהפכה לחלק ממחותי, מדרגה נעלה היא. אבל אין לה אפילו דין של 'דרבנן', מה שאין כן פגיעה ברב ובתלמיד חכם היא אסורה מ'דאורייתא'... ראה, אני אוכל. לכן אני אוכל.

עיניו של רבי שלום ברוך, ופניו להטו מהתלהבות: גיוואלדיג! הפלא ופלא! זה הרי מה שרמוז בפסוק בתהלים: "לא בְּגִבּוֹרַת הַסּוֹס וְנִחְפָּץ לֹא בְּשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצָה. רִצָּה ה' אֶת יְרָאִיו אֶת הַמִּיְחַלְלִים לְחֶסֶד־ו' (תהלים קמו, י-יא) -

ויש לשאול, מה ענין שמיטה להר סיני? מה הקשר בין הרישא לסיפא? האם אין זה דבר והיפוכו גבורת הסוס מול יראת שמים?... אתמחה.

אך הסיפור הגדול שסיפרת על אביך שופך אור יקרות, מושך הבנה נוספת בכוונת הפסוק הזה: **דוד המלך ע"ה לא עוסק כאן בגבורת סוסים ובשירי רגלים אנושיים. כוונת הפסוק היא לעבודת ה' שיש בה**

11. רבי משה איליביצקי (מנאמניו של החזו"א) נהג בחומרא יתירה: מיום עומדו על דעתו לא אכל ממאכלים שבושלו מחוץ לכותלי ביתו. כמובן הקפיד להצניע את מעשהו זה, שלא ירגישו אחרים בהנהגתו, אך בני ביתו המקורבים היו מודעים לחומרתו הפרטית. איש גדול היה, חכם וצדיק בהצנע לכת.

חמישים שנה רצופות הצליח לשמור בקפדנות על חומרא זו. חמישים שנה רצופות, נסתר מעיני רואים...

לימים נכנס בנו שליט"א לביתו של הגה"צ רבי שלום שבדרון וסיפר לו את העובדה הבאה:

פעם אחת נדהמתי לראות את אבי נוטל מזלג בידו וללא ניד עפעץ מתחיל לאכול ב... בית של מישוהו אחר. היה זה בשמחת האירוסין שלי עם בת תלמיד חכם מפורסם.

השתוממתי, אבא? בביתו של מישוהו אחר? האם שבר את הנהגתו?

שמחת האירוסין, קולות השמחה וההמולה האופיינית לא העיבו על השתוממותי ומיד הסבתי את ראשי ולחשתי לאבי בקול בחול: ילמדנו אבינו, מה קרה? חמישים שנה - ועכשיו... מאי האי? למה חרגתם מהנהגתכם הנחושה?

אבי זצ"ל חיך קלות. הוא רכן לעברי ולחש באזני:

וזהו אותו 'יקר' אשר נדרש מאתנו להבינו?
היא האהבה שהקב"ה אוהב אותנו!
זהו הענין הנשגב אשר יסודו קבע שלמה
המלך ע"ה בשיר השירים: "אני
לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי" (שיר השירים ו, ג), האהבה
ההדדית שבין כנסת ישראל לאביהם
שבשמים, ועלינו להבין בזה שכדרך

שהוא יתברך אוהב את ישראל אהבת
עולם, כך עלינו להתאמץ באהבת ה', וזהו
שאומר: 'אני לְדוֹדִי' כדרך ש'דודי לִי'.
האדם מוקף בדבר היקר ביותר הקיים
בכל המציאות כולה - והיא
האהבה שהקב"ה אוהב אותו, והוא לא
מודע לזה, לא מנצל את הדבר היקר הזה...

התבוננות בברכת אהבת עולם

ליראה ולאהבה את שמך. ברוך אתה ה',
הבוחר בעמו ישראל באהבה'.

והנה במילים הללו צריך לזכור שלש
זכירות, והן: זכרון מעמד הר סיני
וקבלת התורה. זכירת עמלק, ומעשה
מרים הנביאה -

כשאומר: 'וקירבתנו מלכנו לשמך
הגדול באהבה' - יכוין לזכור
מעמד הר סיני וקבלת התורה,¹³ וכמו

יוסי חזר לביתו אפוף הרהורים: אם כן,
צריך להתחיל ולהתבונן בברכת
'אהבת עולם'. והוא החל לחפש בספרים.

תוך כדי חיפוש הוא פתח את שער
הכוונות¹² והחל לקרוא:

סיומה של ברכת 'אהבת עולם' היא כך:

'כי אל פועל ישועות אתה ובנו בחרת
מכל עם ולשון. וקירבתנו מלכנו
לשמך הגדול באהבה להודות לך ולייחדך

מעין החכמה

(הקדמה, לאוין שבמלקות ארבעים - אות קט),
והרמב"ן (ספר המצוות, שכתת הלאוין - מצוה ב),
וכן כתב בספר חרדים (הקדמה למצוות - אות ב).

ונביא חלק מדברי הרמב"ן:

המצוה השניה שנמנענו שלא נשכח מעמד הר
סיני ולא נסיר אותו מדעתנו אבל יהיו
עינינו ולבנו שם כל הימים, והוא אומר
יתעלה: "יִשְׁמְרֵךְ וְיִשְׁמְרֵךְ נֶפֶשְׁךָ מֵאֵד. כֹּן תִּשְׁכַּח
אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ" (דברים ד, ט)...

גבורה שטותית גבורת סוס, כלומר,
פרומקייט ללא יראת שמים... אלו, שמקור
חומרותיהם אינו נובע מיראת שמים, אצים
ורצים להם עד שנתקלים בקיר ונחבטים, הם
עלולים להחמיר גם כשאסור... לא בהם חפץ
ה' - 'רוצה ה' את יראיו'... (קול חוצב - עמוד 286).

12. דרושי תפילת השחר (דרוש א).

13. והיא מצות לא תעשה (נִפְן תִּשְׁכַּח), כמו
שכתב בעל הלכות גדולות

להודיע אותה גם לצאצאים, 'לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בְנֶיךָ!¹⁵

ולא רק זאת, אלא שהתורה הקדושה גם מדריכה אותנו מה לספר לצאצאים, וכמו שנאמר בהמשך הפסוקים: "וּתְקַרְבוּן וּתַעֲמְדוּן תַּחַת הַהָר וְהָרָה בְּעַר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁף עֵינָיו וְעַרְפֹּל. וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שְ�מָעִים וּתְמוֹנָה אֵינְכֶם רְאִים זוֹלָתִי קוֹל" (שם פסוקים יא-יב)...
ולפני שנבוא להתבונן בפסוקים הללו, נקדים...

שנאמר בפרשת ואתחנן: "רַק הִשְׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נַפְשֶׁךָ מְאֹד. פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בְנֶיךָ. יוֹם אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֶרֶב" (דברים ד, ט-י), (ראה הערה)¹⁴.

יוסי הביט במילים: 'וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בְנֶיךָ', והרהר, בסידורים (נוסח עדות המזרח) מסודרים עשר זכירות שצריך לזכור בכל יום, ואם אני לא טועה, זו הזכירה היחידה שצריך

מעין החכמה

ובמילים: 'להודות לך' - יכוין לזכור מעשה מרים, וזה על ידי שנזכור כי הלשון והפה והשפתים הם כלי הדיבור שיצר בנו הוא יתברך, ונודה אותו בהם, ולא נשתמש בהם בסיפור לשון הרע ח"ו, ונזכור לשון הרע של מרים ולא נעשה כמו שעשתה היא.

15. כתב חד מן קמאי, רבי יהודה בן בלעם, בפירושו על התורה (כאן):

מצאנו בתורה שמונה דברים בהם עומד בן הבן במקום הבן, והיינו שאין הבדל בין הבן לנכד, ואלו הם:

א. ירושה. **ב.** יבום. **ג.** מילה. **ד.** לימוד התורה, כמו שנאמר: 'וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בְנֶיךָ' (עין קידושין ל). **ה.** העברת ההגדות אשר אינן כתובות, ככתוב: "וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בֶּנְךָ וּבֶן בֶּנְךָ" (שמות י, ב).

ו. העריות. **ז.** הבאת העדות אינה מתקבלת מבן הבן כמו שאינה מתקבלת מהבן.

והכוונה בזה גדולה מאוד. שאם היו דברי תורה באים אצלנו מפי הנביא עליו השלום בלבד, אף על פי שנתאמת אצלנו ענין נבואתו באותות ומופתים, אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום בזמן מן הזמנים ויִצְנֹנּוּ בשום היפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת, תהיה התורה נסוחה (עקורה) על יד השני, או יכנס בלבנו ספק על זה...

אבל כשהגיענו ביאור התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו רואות אין שם אמצעי, נכחיש כל חולק וכל מספק ונשקר אותו ולא יועילהו אות ולא יצילהו מידינו מופת. שאנחנו היודעים ועדים בשקרותו ובפחזותו...

14. ממשיך בשער הכוונות (שם) וכותב:

ובמילים: 'לשמך הגדול' - יכוין לזכור מעשה עמלק, כי בעבור עמלק אין השם שלם ואין הכסא שלם, ואנו מתפללין שימחה זכרו של עמלק ויהיה שמו יתברך גדול.

מעלת השפה האנושית

קלים וחמורים, וגזירות שוות, תקופות וגמיטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסין, משלות שועלים. דבר גדול ודבר קטן: 'דבר גדול' - מעשה מרכבה, 'דבר קטן' - היות דאביי ורבא'.

אך הבעיה המרכזית היא, איך להאיר את השכל של הנפש הבהמית? הרי כשמה כן היא - 'בהמית', ואין לה שום הבנה ותפיסה במושגים רוחניים ומופשטים!

הנפש הבהמית מבינה רק את השפה של ה'עולם הזה'. היא מבינה מושגים המוכרים לה מתחומי ההווה העולמית.

ולכן הרוצה להאיר את נפשו הבהמית, חייב לדבר עמה בשפה אנושית, ברורה ומושכת!¹⁶ בשפה הברורה לנפש הבהמית!

במעמד הר סיני זכינו וקיבלנו את התורה הקדושה, שהיא האור המאיר. וכמו שנאמר: "כִּי נָרַ מִצָּוָה וְתוֹרָה אֹר" (משלי ו, כג).

וכבר ביארנו לעיל, שהטעם שהתורה נקראת 'אור', כי היא מושגת בשכל, וכל עניינה הוא באופן של גילוי והשגה. וכאשר השכל מבין הרי הוא מאיר.

אך מכיון שהיהודי הוא בעל שלשה ממדים, והם: גוף, נפש בהמית, ונפש אלקית. אי אפשר לומר עליו שהשיג את 'אור התורה' אלא רק בשעה שהאור מאיר בו בכל שלשת ממדיו.

והנה להאיר את השכל של הנפש האלקית הוא הדבר הפשוט ביותר! שהרי הנפש האלקית מסוגלת להבין הכל! -

מקרא ומשנה, גמרא, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים,

מעין החכמה

1. ענין הצוואה. ז. ענין הנדרים והשבועות.
ח. בבהמות, במצות "אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ" (ויקרא כב, כח), לא אותו ואת בן בנו.

16. **סיפר** הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זיע"א (והגדת, דברים - עמוד 286), וז"ל:

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א סיפר לי, שכאשר התמנה לאב בית דין בלונדון, החל לפעול לקירוב הצעירים לחיי

ח. שמירת החסדים לבני הבנים - "וְחֻסְדָּה" מעולם ועד עולם על יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבָנָי בָּנִים" (תהלים קג, יז)...

וכן מצאנו בתורה שמונה דברים שבהם לא יעמוד בן הבן במקום הבן. ואלו הם:

א. טומאת כהנים. ב. האבל על בן לא על הנכד. ג. בן סורר ומורה. ד. נגמר לבן לא לבן הבן (עיי"ש בדבריו). ה. פדיון בכורות.

מעין החכמה

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן?

שאלה טובה.

אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד. כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות. או להרחיב את הנעל, בזמני היו פותחים פתח קדימה, להוציא את הבוהן, או שקונים נעלים חדשות.

יש עוד שתי ברירות, או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב.

למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים?

התשובה פשוטה, משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה.

מוסכם?

הן. עליך ועלי.

כעת תבין, שאנו חלוקים בינינו מה הנעל ומה הרגל -

אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות שזאת התורה לא תהיה מוחלפת, לכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראו על פיה.

אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת, מחליפים אותה...

לא ולא, מחה האיש. אבל להקל פה ושם...

אמרתי לו: יתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה, וגם לא אותה, אם תמסור

תורה, החל למסור שיעור בגמרא לסטודנטים יהודיים - ומי ששמע את ההסברה הבהירה שלו, ומי שמכיר את האבחנות המדויקות שלו, איך הגדיר וחילק, איך האיר את הדברים באור יקרות, מבין ששבה את לב השומעים וקרובם פָּנְעָמוּ לתורה ולמצוות...

עד שהגיעו לסוגיית אשת יפת תואר במסכת קידושין. ושם מבואר שלא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע. כשם שמוטב לשחוט בהמה גוססת מאשר לאכול מבשרה כשתמות בלי שחיטה, כך אמדה התורה שבהתלהטות הקרבות לא יוכלו לבלוס התגרות היצרים והתירה בדוחק ובקושי דבר שראוי היה להימנע ממנו (קידושין כא:).

איזו סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעשות היצרים, אוהו, הותרה הרצועה, אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא ליצלן, אצל האחר אלו איסורי שבת, ה' ישמור...

נענה הרב אברמסקי בפקחותו, ואמר: זו שאלה שהייתי מוכן לשומעה מפי פשוטי עם. לא מפיקם. אתם הרי אקדמאים, אינטלקטואלים, אנשים הוגים וחושבים -

הלא תבינו, שאם נתן לנו הבורא יתברך תרי"ג מצוות, ובאחת מהן, אחת בלבד, קבע שבסיטואציה מסוימת, כיוצר האדם ומכיר טבעיו, יתקשה לעמוד כנגד יצרו הרע, ולכן מראש הוא מתיר אותו דבר באותו הקשר, אם כן מוכח, שבכל שאר הציוויים והאיסורים ידע יוצר האדם וכחותיו ונותן התורה, "קָרָא הַדְרֹת מֵרֹאשׁ" (ישעיה מא, ד), שביד האדם לעמוד מול יצרו, להתמודד עם הקשיים ולנצח.

המשיך רבי יעקב גלינסקי ואמר: ובענין זה -

המחשה בכח הציור

ומכיון שהשינוי שייך רק בנפש הבהמית, ממילא **רק מי שיודע להסביר לעצמו - הוא מסוגל להסביר לצאצאיו.**

ומגלה לנו התורה הקדושה, שהשינוי נעשה מכח הציור!

ולענייננו, כאשר מציירים וממחישים לעצמנו את כל המציאות והקדושה שהיתה בהר סיני - 'וְהָהָר בִּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעָרְפֹל' - חוקקים את הדברים בנפש הבהמית, ומוליכים בתוכה את המילים האנושיות, להעביר זאת לדורות הבאים.

ונעתיק את דבריו של הגה"צ רבי שלמה וולבה זי"ע"א (עלי שור, חלק א - עמוד קד): **דבר** גדול הוא, לצייר לעצמנו, כיצד היה נראה יציאת מצרים, קריעת ים סוף ושירת הים כשמשו רבינו אומר את השירה וכל רבבות אלפי ישראל עונים אחריו.

כאמור כאשר הדריכה התורה הקדושה מה לספר לצאצאים, היא אמרה: "וְהָהָר בִּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעָרְפֹל" (דברים ד, יא).

וכאן היא לימדה אותנו את הסוד הגדול הזה!

ההבנה שבמוח האלקי והרגשות שבלב הם דברים מופשטים מאוד, וכדי שנוכל 'להוריד' אותם להעביר אותם לאחרים - זקוקים לכח הציור.¹⁷

והטעם לכך:

רק לשכל של הנפש הבהמית יש את היכולת לחנך את הצאצאים, כי חינוך פירושו 'הולדת רצון', וכדי שיוולד רצון הוא צריך להבין למה הוא צריך לרצות את זה.

וצריך שההבנה הזו תגרום לו לשנות את אורחות חייו.

מעין החכמה

והנה, הרבה פעמים התנודות המתרחשות בתוך העולם הפנימי, הם תנודות מסעירות מאוד. ואף על פי כן, האדם לא מצליח לספר את זה להקב"ה (ואפילו לא לאנשים בעלי בשר ודם העומדים מולו).

והטעם לכך:

שהוא לא מצליח לתרגם את הרגשות שלו למילים.

לי את שמך ושם אמך, אומר לקב"ה שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה -

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו...

17. אחת מהעבודות המרכזיות שבחי היהודי, היא עבודת ההתבודדות. ועניינה: שהיהודי יעמוד מול הבורא ויספר לפניו את כל התנודות המתרחשות בתוך עולמו הפנימי.

ומכח הדיבור, נהפך הוא לאיש אחר, יען נתגלה רוח הקודש בקרבו, חיות נצחית... ועם זאת הוא מתחנן לפני משה רבינו: "דְּבַר אֶתָּה עִמָּנוּ" (שמות כ, טז), כי ירא הוא לנפשו פן ימות אם יוסיף עוד לשמוע את קול ה', ומשה רבינו מצטער על כך כי עמדו מרחוק מרוב יראה, ולא גברה בהם רוב אהבה לדבר ה' לשמוע כל התורה כולה מפיו יתברך, ולא ניצחה אהבה זו את פחד המוות!...

מי שנחרת בלבו ציור חי מאמיתת המעמד בהר סיני ויהיו עיניו ולבו שם כל הימים,¹⁸ יזכה ליראת ה' טהורה, ויזכה להעביר זאת גם לצאצאים, כמו שמסיימת התורה הקדושה ואומרת: "אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֶתִּי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל הָאָדָמָה וְאֶת בְּנֵיהֶם יִלְמְדוּן" (דברים ד, י).

ובפרט שצריך לצייר לעצמו את מתן תורה, שהוא מצות לא תעשה - "פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ" (דברים ד, ט).

יתאר האדם לעצמו כיצד הוא עומד בתחתית ההר יחד עם כל ששים ריבוא מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָהָר בֵּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם, ומשה רבינו בראש ההר, והוא שומע בנבואה דיבור 'אֲנֹכִי' ו'לֹא יִהְיֶה לְךָ' מפי הגבורה, והוא נרתע לאחריו ומתעלף מרוב אימה ופחד...

ורק טל של תחיה הנסוך עליו משורש התורה במרומים מחייהו ומקרבהו לשמוע הדברים עד תומן...

ואיך אינו פוסק אחר כך מלהשתומם על גדלות כזאת שזכה לה בתוך כלל ישראל, לשמוע אלקים חיים מדבר אל האדם...

מעין החכמה

ובכל פעם שהיה בא לרבו היה מבקש ממנו שיברך אותו שיזכה לילדים כי עברו שנים רבות מימי נישואיו וילדים אין...

באחת הפעמים שהגיע כהרגלו לבקש ברכה עבור ילדים, אמר לו רבו הקדוש: 'תקנה תניין עם תרגום לאידיש ובכל יום תלמד פרק אחד היטב, ובזכות זה תזכה לילדים'.

אותו יהודי יצא מלפני רבו ופניו קורנות מאושר, ובלב מלא שמחה הלך וקנה

הרגשות שבתוכו מופשטים כל כך עד שהוא לא מסוגל לתרגם אותם לאותיות...

18. ובענין זה נספר (הדרך להשמחה והאמת - דף יד ע"ב, לגאון רבי ישעיהו מיכל זצ"ל):

באחד הכפרים הנידחים ברוסיה התגורר יהודי בעל שכל פשוט שלא ידע ללמוד תורה, אך עם כל זה לבבו היה מלא אהבת ה', וזכה להתקשר להגה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זיע"א ומפעם לפעם היה נוסע אליו.

מעין החכמה

לפרקים העוסקים באלישע הנביא, ראיתי בעיני רוחי כיצד הצליח אלישע על ידי תפילה ותחנון להחיות את בן האשה השונמית... ועד עכשיו אני זוכר את הרעד שעבר בגופי. 'מה עצומה היא התפילה'!...

האב, בתמימות, לקח את בנו, הניחו על משכבו, והחל לעשות כמו שכתוב:
אצל אלישע הנביא:

"וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַכִּנְיָהּ וְהָיָה הַנֶּעֱר מִתּוֹכָם
עַל מִטּוֹתָיו. וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד
שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֵּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל הַיֶּלֶד
וַיִּשָּׁם פִּי עַל פִּי וַיַּעֲנִי עַל עֲנִי וַיִּכְפֹּי עַל
כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּחַם בָּשָׂר הַיֶּלֶד. וַיָּשָׁב וַיִּלָּד
בְּבֵית אִמּוֹת הָנָה וְאִמּוֹת הָנָה וַיֵּעַל וַיִּגְהַר עָלָיו
וַיִּזְרַר הַנֶּעֱר עַד שִׁבְעַת פְּעָמִים וַיִּפְקַח הַנֶּעֱר אֶת
עֵינָיו" (מלכים ב' ד, לב-לה).

וכשגמר האב לעשות כמעשה אלישע - קם בנו על רגליו!...

אין מילים לתאר את הרעש וההמולה שנוצר סביבו... 'איזה צדיק נסתר מתחבא לנו כאן'...

והאב בתמימותו, לא הבין מה רוצים ממנו. 'מה יש לכם? זה פסוקים מפורשים בתנ"ך'!...
אך כשראה אותו אב שהרעש לא פוסק לרגע, לא מצא ברירה, והוא קם ונסע אל רבו רבי שמואל.

כאשר שמע רבו את הסיפור הזה נכנס לדביקות עצומה ונוראה! ואחר כך, כשהתאושש, אמר: 'מה שפעל הנביא בקדושתו פעל התמים בתמימותו'!...

והסיפור הזה נוקב ויורד עד התהום...

את ספר התנ"ך. ומאותה עת לא החסיר יום מללמוד את פרק התנ"ך היומי.

אותו יהודי ניחן משמים במתנה נפלאה מאוד, מתנה הנקראת 'כח הצירוף'! ומכיון שכן, בשעה שלמד הצטיירו לו כל הדברים וניצבו חיים מול פניו, וכך צייר בעיני רוחו את בריאת העולם וחיי האבות, השעבוד והגאולה... ובאותם ימים לא היה איש מאושר ממנו.

לתקופת השנה זכה ונולד לו בנו... והשמחה העצומה שאפפה אותו שרתה על כל אנשי כפרו.

והנה כשהיה התינוק בן שנתיים יצא החוצה להשתובב בחצר... ושם, נפל ומת. אמו החלה לבכות בכיות נוראות... בכיות שבקעו מהבית הקטן והחרידו את כל יושבי הכפר.

כל אנשי הכפר, ללא יוצא מן הכלל, נתאספו סביבות הבית הקטן ועמדו עם כתפים שמוטות...

'היכן האב?' נשאלה לפתע השאלה.

'הוא איננו כאן. עוד מעט ישוב' - נשמעה התשובה.

אחר כמה שעות הגיע האב לביתו וכשראה את כל ההמולה, הרים את קולו וצעק: מה אתם עושים פה! לכו מפה! מיד...

האנשים נדו לו בלבבם: 'מסכן! בטח השתבשה עליו דעתו מרוב צער'.

ואילו האב חשב בלבו: 'למה הם עושים רעש? מה הם לא למדו תנ"ך'?

'אני זוכר' - הפליג האב בזכרונותיו - 'כשלמדתי את ספר מלכים, והגעתי

כל הימים' - לרבות בין הזמנים!

קדושה, טהרה, דרך ארץ ועמל תורה.
אך לפתע מגיעים ימי בין הזמנים,
ומאופן הדברים, מתרחקים קצת
מהחממה האלקית, ונכנסים לתוך אורת
החולין של העולם הזה.¹⁹

השכל האלקי פחות בפעולה, ולפתע
מתחיל להישמע קולה של הנפש הבהמית.

ואז, בימי בין הזמנים, מתגלה לאדם מה
מדרגתו. כמה קדושה וטהרה
מוטבעים בנפשו הבהמית!

ואם מתגלה לו שהוא צריך להתחזק בתחום
מסויים, יקח את הדבר לתשומת לבו,
ויתחיל להסביר לנפשו הבהמית, בשפה
אנושית, למה הוא צריך להשתנות!

ועתה ברצוננו לכתוב כמה מילים לבין
הזמנים...

פרשת השבוע, פרשת ואתחנן, חלה
לעולם בשבוע הראשון של 'בין
הזמנים'. ולכן בה כתוב הצינוי לא לשכוח
את מעמד הר סיני, המסתיים במילים:
"אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירָאָה אֹתִי כָּל הַיָּמִים"
(דברים ד, י').

וביאור הדברים:

כאשר זוכה יהודי והוא שוהה בין כותלי
הישיבה, או בין כותלי הכולל,
ועוסק בתורה. הרי באותו זמן מושפע על
נפשו האלקית אור גדול ונורא.

מעוצמת האור הזה, נדחק הגוף
ותאוותיו לפינה, והוא מאבד
את יכולת ההתבטאות שלו.

באותם ימים מאירים, הכל קל! הכל
זורם! -

מעין החכמה

להשרות שכינונו בין אלה שגרים למטה
דוקא, ולא בין המלאכים העליונים.

אלא שאת הכוונה הזו ניתן לבצע דוקא
בהימצאות הנשמה בגוף, כי רק גוף
שיש לו נשמה יכול לעבוד את ה'. הרי אם
נשים לב לכמות האדירה של האנשים
שקבורים בבתי העלמין בארץ, בהר המנוחות
שבירושלים, בהר הזיתים שלמול הר הבית
וכן הלאה, זה יסתכם במיליוני בני אדם, ואף
אחד מהם לא עובד את ה', אף אחד מהם לא

19. אך בכל זאת, מכיון שגוף האדם מטבע
בריאתו זקוק למנוחה, לכן ימי בין
הזמנים הם ימים הנצרכים לגוף האדם.

ונביא את דבריו של אבא מארי עט"ר רבינו
יורם מיכאל אברגיל זיע"א (בזור
ירום - חלק יד עמוד 47, מהדורת תש"פ), וז"ל:

כוונתו יתברך בבריאת האדם היא, שהנפש
העליונה שבאה מהשמים תתחבר
לגוף הארצי, ושיפעלו יחד על מנת שתהיה
להקב"ה דירה בתחתונים - בכדי שיוכל

מעין החכמה

אמנם יגיע למדרגות גבוהות אלא שהוא לא ישוב. וכך לצערי הרב היה לבסוף, ב-ל"ג בעומר תשס"ו, הוא חזר ממירון ובדרך הוא התהפך עם הרכב לתעלה ונהרג, הייתי באזכרה שלו.

וזו בדיוק העבודה שראיתי אצלו, הוא פשוט התעלם מהגוף שלו, אבל בסוף ה' לא השאיר אותו כאן, כי זו לא הדרך הרצויה לפניו יתברך. אם הוא היה נשאר חי עוד מספר שנים הוא היה מספיק ללמוד עוד הרבה תורה. הרי "לא הַמְתִּים יְהִלְלוּ יָהּ" (תהלים קטו, יז), מה אדם יעשה בבור? כלום - "הַיּוֹדֵךְ עֶפֶר הַגִּיד אֶמְתָּךְ" (שם ל, ט).

לכן אם בכל זאת האדם מחליט להתעלם מהגוף שלו, ועל ידי כך הוא מגיע למדרגות רוחניות נעלות, הרי שהסוף שלו יהיה כמו של נדב ואביהוא, שהם הגיעו למקומות רוחניים גבוהים ביותר, אלא שהם הפסידו את ה'שֹׁבִי', 'רְצֹא' היה להם אבל 'שֹׁבִי' לא היה להם, אף על פי שידעו שמיתתם תלויה בדבר זה, אומר האור החיים הקדוש (ויקרא טז, א): 'לא נמנעו מקרוב לדביקות, נעימות, עריבות, ידידות, חביבות, חשיקות, מתיקות, עד כלות נפשותם מהם' (מלשון עד שתכלה ותישרף נפשם אם תתקרב לה' יותר מדאי), אף על פי כן לא נמנעו מלהתקרב לה' מרוב אהבתם אליו יתברך.

אבל זו לא הדרך הנכונה, צריך לדעת לעצור בזמן המתאים, צריך לשלב חסד עם גבורה, חסד זה לרוץ וגבורה זה למתן את הריצה, להרפות מהלחץ, לתפוס מעט נוחות ולא להיכנס ל'מאבק' בקדושה, צריך להיזהר בזה מאוד, כך צריך לעבוד בשילוב של 'רְצֹא וְשֹׁבִי' - חסד וגבורה.

מצינו גם אצל בן עזאי ובן זומא שהיה להם את הבחינה הזו של ה'רְצֹא' לכן

אומר אפילו אמן אחת. והסיבה לכך היא פשוטה - כי הנשמה והגוף שלהם לא מחוברים, ולא שייך לעבוד את ה' בלי נשמה.

ולכן הקב"ה רוצה שנשמור על הגוף שלנו, כמו שכתוב: "וְנִשְׁמְרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם" (דברים ד, טו) - לא להתעלל בגוף ולגרום לו כאבים וסבל מיותרים ולא להביא אותו לידי חולי, כיון שנפש בריאה בגוף בריא. הגבולות של הגוף והנפש צריכים להיות ברורים מסודרים ומאוזנים.

לכן הקו של בעל התניא היה נגד סיגופים ותעניות. גם הרבי מליובאוויטש באגרות הקודש שלו מחה כמה פעמים בידי אותם בעלי תשובה שלמדו בכל מיני מקומות שכדי להגיע לדרגות נשגבות ברוחניות עליהם לשתות חומץ ולישון על גבי קן של נמלים וכדומה, הוא לא אהב שמענים את הגוף.

גם אנחנו בדקנו ונוכחנו לראות שכל אלה שהלכו בדרך הזאת לא האריכו ימים, או ששלחו יד בנפשם, כמו שמספר הרב פתיה ע"ה על בעל תשובה אחד שלאחר שהתעלה וקידש את עצמו מאוד במשך כחמש שנים, בסופו של דבר הוא שלח יד בנפשו כי הוא ראה בכתבי האר"י ז"ל שבעל תשובה צריך לקבל עליו ארבע מיתות בית דין, והבין את דברי האר"י ז"ל כפשוטם ואיבד עצמו לדעת. אלא שמאותו היום לא היתה מנוחה לנפשו, הוא סבל יסורי נפש קשים ביותר, עד שלבסוף הרב פתיה תיקן אותו.

היכרתי אדם אחד שהיה חסיד ברסלב, לפעמים היינו לומדים יחד, **וראיתי** שעבודת ה' שלו היתה מתוך **יחודים נוראים**, והבנתי שבדרך שהוא עובד בה את ה', הוא

מעין החכמה

של האדמו"ר הזקן, התפלא רבי אברהם המלאך ושאל אותו: הרי הרגע עסקנו בסודות רוחניים ביותר, איך יתכן שירדת מיד לאכילה כל כך גשמית של בייגל עם חמאה ודבש? השיב האדמו"ר הזקן: כבודו צודק אלא שהדבר כבר היה כרוך בפיקוח נפש, כי כאשר עסקנו בסודות התורה, היינו בהתעלות רוחנית כל כך גבוהה עד שהרגשתי שמרוב געגועים אל הקב"ה הנשמה שלי רוצה לעזוב את הגוף (מצב של 'כלות הנפש' - 'רצוא' בלא 'שוב'), ואם לא הייתי אוכל את הבייגל עם החמאה והדבש שמכבידים את הגוף, לא היה מה שיחזיר אותי חזרה לעולם הגשמי, והיו תובעים אותי בשמים על מותי טרם עת, הרי 'על כרחך אתה חי' - מי התיר לך לצאת מהגוף שלך בלא עת?!

פעם ראיתי שני חסידים שלומדים יחד, כמדומני שהם למדו ליקוטי תורה, ותוך כדי לימוד אמר האחד לחברו: 'תזוהר שלא יקרה לך כמו שקרה לנדב ואביהוא, כיון שאתה כבר נכנס לעניינים גבוהים מאוד'. לא כל אחד זוכה להגיע להשגות גבוהות כאלה, אותם חסידים כנראה לומדים כבר את התורה הזאת במשך עשרות שנים.

כלומר, יש מצב של התעלות שכבר אין חזרה ממנו, לכן מביא הרב מה שכתב בספר יצירה (פ"א מ"ח): 'אם רץ לבך שוב לאחד', אם אתה מרגיש שאתה מתחיל להתקדם יותר מדאי, אתה צריך לעצור. כמו בים גם מי שיודע לשחות יש גבול שאסור לו לעבור אותו, כל אחד לפי הכחות שלו, יש כאלה שעברו את הגבול ונשארו שם ושימשו מזון לדגים.

כי יש דברים בתורה שלאחר שאדם לומד אותם, הוא כבר לא מוצא שום סיבה

כשהם נכנסו לפרד"ס הם נפגעו. כמו שמבואר בגמרא (חגיגה יד): שארבעה נכנסו בפרדס (ועלו לרקיע על ידי שם), ואלו הן: בן עזאי ובן זומא, אחר ורבי עקיבא. בן עזאי הציץ (לצד השכינה) ומת, בן זומא הציץ ונפגע (נטרפה דעתו), אחר קיצץ בנטיעות, רבי עקיבא יצא בשלום. כתוב על בן עזאי שכשהיה דורש היתה האש לוהטת סביבו, השכינה תמיד ירדה מסביבו לשמוע את דברי קדשו. וכשבן עזאי הציץ ומת, הקדוש ברוך הוא בכה עליו מאוד, ואמר: "יָקָר בְּעֵינֵי ה' הַמְּוֹתָה לַחֲסִידָיו" (תהלים קטו, טו), הקב"ה הצטער עליו מאוד, יותר מכל האחרים שנכנסו לפרד"ס ונפגעו, כי הוא היה איש נקי מאוד ומיוחד במינו.

אלא שלעומתם רבי עקיבא היה מיושב, הוא ידע לאזן בין ה'רצוא' ל'שוב', אמנם מלאכי השרת ביקשו לפגוע בו, אלא שאמר להם הקב"ה: 'הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי!' ומשום כך נכנס בשלום ויצא בשלום.

כי כשהצדיקים האמיתיים מגלים את ה'רצוא', דהיינו תשוקה גדולה לאלקות, הם חושקים לצאת מהגוף, ולא מעוניינים לשוב חזרה לעולם הזה. אבל הואיל וכתוב: 'על כרחך אתה חי' (אבות פ"ד מ"ב), אזי יש הכרח לחיות, ולכן הם נזהרים שגופם לא יפגע, ושלא תיפרד הנפש מהגוף.

מספרים על האדמו"ר הזקן שבצעירותו למד בחברותא עם רבי אברהם המלאך (שהיה בנו של המגיד ממעזריטש), פעם אחת אחרי שסיימו ללמוד סודות נשגבים בתורת הקבלה, ביקש האדמו"ר הזקן מחילה מרבי אברהם ויצא לכמה דקות מהחדר. הוא רץ לחדרו אכל בייגל עם חמאה ודבש. כשהוא חזר, ראה רבי אברהם מעט דבש וחמאה מרוחים על שפתי

מעין החכמה

ספר אור החיים על התורה. ר' אברום הפליג בדבריו ואמר: רבי חיים בן עטר סָבַל סָבַל רב ויסורים קשים כל ימי חייו ולא היו לו ילדים, את כח ההולדה שלו טמן בספרו הקדוש אור החיים, לכן כך מקובלני, מי שהינו חשוך בנים ורוצה להיפקד בזרע בר קיימא, ילמד בקביעות את פירוש 'אור החיים' ויזכה להמשיך על עצמו שפע קדושה נפלאה ויפקד בבנים.

ובפרט שידוע מה שאמר רבי דוד מטשורטקוב זיע"א, בשם אביו רבי ישראל מרוז'ין זצוק"ל ורבי אברהם מסלונים זצוק"ל - 'שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כך בזמן הזה מסוגל הלימוד בספר אור החיים הקדוש על התורה, לטהר ולהאיר נשמת האדם ועיניו' - משמע זאת האברך אורו עיניו ועט על דבריו של ר' אברום כמוצא שלל רב, עכ"ל.

אם כן, לאחר כל האמור מדוע לא כל אחד זוכה לאותה השגה שתיאר ה'אור החיים', אלא שרבו המחיצות והמכשולים שמונעים את בני האדם מלטעום השגות אלו.

ואם בכל זאת זכה האדם להשיג מעט מהשגות אלו, עם כל המתיקות שבדבר צריך הוא לנהוג בזהירות יתירה, כי לפעמים יש לבחורים הצעירים התלהבות בלימוד, הם מתמידים עד השעה שלש לפנות בוקר, לומדים ולומדים עד שלבסוף 'נשרף' להם הכח של החזור, של ה'שוב', ואז מתחילים לאבד כיוונים, מתחילים לשמוע 'יקולות'.

כמה וכמה בחורי ישיבות טובים הפסיקו ללמוד בישיבה בגלל שלא היתה להם הגבלה בלימוד. הרי ה' ברא את העולם הזה בהגבלה, לכדור הארץ יש גודל, יש לו אורך

להשאר בעולם הזה, אפילו להיות מלך המלכים בעולם הזה לא יהיה נחשב בעיניו לכלום נגד השגת האור העליון שבתורה, כי אפילו רק מהשאריות של דרגות רוחניות אלו אפשר להקים מלכים שלמים.

אם אדם פעם אחת בחיים היה זוכה לגילוי אמת, הוא היה מואס בחיים הגשמיים והיה מתלהט רק אחרי התורה, כמו שאומר אור החיים הקדוש (דברים כו, יא): 'אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלוא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם', עכ"ל.

התיאור הנורא והנפלא של האור החיים הקדוש על השגה זו, נכתב כמובן רק לאחר שהוא בעצמו השיג השגה זו וְתָנָה אותה על בשרו, ולכן הוא השקיע את כל כחותיו בתורה הקדושה, שכן ידוע שלאור החיים הקדוש לא היו ילדים, וכששאלו אותו מהי הסיבה לכך שאין לו ילדים, ענה להם שהילדים באים מהטיפין שבמוח, והוא השקיע בפירושו על התורה את כל כחות המוח שלו עד שלא נשאר בו כח ההולדה בשביל להביא ילדים לעולם, כביכול הוא 'השקיע' את הילדים שלו בתוך הספר הנפלא הזה. ולכן אדם שרוצה להיפקד בזרע של קיימא ילמד כל יום בקביעות בספר אור החיים על התורה.

וכמו שכתב בספר עוד יוסף חי (תולדות חייו של ר' יוסף דיין - עמוד קיח): צורבא מרבנן (תלמיד חכם) נכנס לביתו של ר' אברום אהרונוביץ' להתברך מפיו. בתוך כך שח לו ר' אברום על גודל מעלתו של רבינו הקדוש, המנורה הטהורה רבינו חיים בן עטר זצוק"ל, מחבר

בחוץ...

עבודה של תורה ויראה, שלימות המדות ומעשי חסד מוטלת על כל בן

בשיחה שמסר הגה"צ רבי שלמה וולבה זי"ע"א (עלי שור, חלק א - עמוד מט), אמר כך:

מעין החכמה

רק לפי הכמות שה'כלי' שלו יכול להכיל, לא להעמיס על עצמו יותר מדאי, אלא יאכל יישן וילמד בצורה נכונה, ואם אדם יטען: מתי אספיק להקיף את כל התורה, אם אני אשן בזמן, אוכל לפי הצורך וכדומה, הרי לא יאשר לי זמן ללמוד - אם תישן בזמן תאכל נכון ותלמד לפי שכלך, ה' יאריך את ימך על מנת שתוכל להשלים את מה שהחסרת מהלימוד. לא כדאי להלחץ את המוח יותר מדאי, המוח הוא קטן, ולא כדאי להעמיס עליו דברים מעל ההשגה שלו.

אלא עבודת ה' צריכה להיות במתינות, באופן של 'הלוף וְשׁוּב' 'הלוף וְשׁוּב'.

למשל אם מתעוררת אצל האדם תשוקה לסיים את כל הש"ס, רק אם ילמד באופן של 'הלוף (רצוא) וְשׁוּב' הוא יצליח, דהיינו שלא ילמד דף אחר דף ללא הפסקה, אלא לאחר כל סוגיא שלומד יעצור ויתבונן בדברים עד שיתיישבו בלבו, ויראה מה הן המסקנות העולות מתוך הסוגיא הלכה למעשה, וגם בדברים שאין בהם הלכה למעשה, יעיין איזו תועלת ניתן להפיק מהם לחיי היום יום שלו.

אם אדם ילמד באופן של 'הלוף וְנִסְוֵעַ' ללא שום עצירות, יתקיים בו: 'הלוף וְחִסּוּר', אבל אם הוא ילמד באופן של 'הלוף וְשׁוּב', יתקיים בו: 'הלוף וְגִדּוּל'. כי חשוב מאוד שדברי התורה שאדם לומד יתיישבו בלבו, ושכל לימוד יקח אתו איזו שהיא מסקנא... (עיי"ש עוד בדבריו הקדושים באור).

ורוחב, גם לשמש יש גודל, כתוב ברמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ג ה"ח) שהיא גדולה מאה שבעים פעמים מכדור הארץ. הלבנה יש לה גודל - היא קטנה פי ארבעים מכדור הארץ, גם למרחק שלה מכדור הארץ יש שיעור. לטלית ולתפילין יש מדה (שיעור טלית קטן הוא אמה על אמה וחצי, וטלית גדול - כדי שיכסה ראשו ורובו של קטן, תפילין - אצבעיים על אצבעיים), וכן בקרבנות יש שיעור לכמות הקרבנות לנסכים ולמנחות, ואם יוסיף עליהם יעבור על 'לא תסף', ואם ימעט מהם יעבור על 'ולא תגרע'. גם לגשם יש גבול ומדה, שהרי אם תרד כמות גדולה מדאי יווצר מבול, ולא נרויח מכך כלום רק שטפונות והרס. גם לחום השמש יש גבול, אם הטמפרטורה 'תתפס' למעלות גבוהות מדאי אנשים יתחילו למות ברחוב ח"ו, אלא שהכל מווסת, לא בני האדם מווסתים זאת, אלא מהשמים מווסתים את הכל.

ולכן הדרך בעבודת ה' היא, להיות 'איש אלקים', מצד אחד איש, ומצד שני אלקות. 'איש' - תאכל ותשתה כמו כולם, תישן ותתנהג כדרך בני האדם. מצד שני תשאף ל'אלקות', תשאף לקדושה, תשאף לטהרה, אם יש מקומות שיכולים לסכן אותך מבחינה רוחנית אל תיכנס אליהם, אל תכניס את עצמך לנסיגות.

לכן מובא בספרים הקדושים שריבוי השמן הוא הסיבה לכיבוי הפתילה, כלומר, לא כדאי לאדם לקחת הרבה 'אורות', אלא

השיבה רואה בחוש, כי דברי תורה קשה לקנות ככלי זהב, ונוח לאבדן ככלי זכוכית (חגיגה טו.). בן תורה בר דעת, בלכתו ברחוב העיר הסואן הוא מרגיש כי הוא נושא דברי תורתו ככלי גדול של זכוכית, ובכל נטיה ותנועה בלתי זהירה עלול הוא להפיל את הכלי ארצה ולשברו לרסיסים...²⁰ וכמה עליו לשמור את עיניו מכל חלונות הָרָאוֹה המטרידים ומכל השפל והזול אשר הרחוב ה'מודרני' הומה ממנו...

ומאידך: מהו יחס האנשים שמחוץ לכותלי הישיבה אל בן הישיבה? כמה אוהדים יש לו בחוץ? ולעומת האוהדים המועטים - כמה מתייחסים אליו בלעג,

ישיבה. סדרי הישיבה עושים את שלהם להכניסו למסלול של שאיפת עליה והשתלמות מתמדת. זהו מסלול החיים לפנים ממחיצות בית המדרש. מחיצות אלו הן הן החוצצות בפני הרחוב ורוח הרחוב. כל אחד מרגיש את הבדלי המתח בין עבר זה של קירות הישיבה לעבר השני. לכן - נסיון גדול הוא לבן ישיבה לצאת מ-ד' אמות של ההלכה, ולו גם לזמן קצר.

כפול הוא הנסיון: ראשית - שלא יחליף את צורתו בהתנקשו עם עולם הזר לרוח הישיבה וסדריה, ולא יפגע בהרגשה הדקה בדברים רוחניים, המתחילה להתרקם בעסקו בתורה. היוצא מכותלי

מעין החכמה

ועתה נדרש ממנו לעזוב את הכל, לנטוש את היכלי החכמה והדעת, וללכת לבנות את ביתו בסביבה טמאה ומגושמת! רק המחשבה על כך גרמה לו לחלחלה!

ויעקב יוצא לדרכו חרנה, ובדרכו - "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם" (שם פסוק יא), ואמרו במדרש (בראשית רבה, פרשה סח - אות ט): "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם" - ביקש לעבור נעשה העולם כולו כמין כותל לפניו!

כל עתידו נראה לו חשוך! שום קרן אור לא חדרה מעבר לכותל האטום שעמד בפניו! ולבבו של יעקב נשבר לרסיסים, התפורר לרבבות פירורים... והוא הרים את עיניו למרום, ומחשבה מרירה עברה במוחו: אני אבוד! איבדתי את העולם הזה ואת העולם הבא!...

חושך נורא ואיום אפף אותו, לבו פעם בו במרירות ובכאב...

20. וכמאליו אנו נזכרים בפרשת ויצא.

פרשת ויצא מתחילה בפסוק: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (בראשית כח, ט). והנה, אנו רגילים לקרוא את המילים הללו: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, ולחשוב לעצמנו: 'טוב! לא נורא! גם אנחנו יוצאים לפעמים מהעיר שלנו ונוסעים לארץ אחרת'...

אך כשמתעמקים קצת במילים הללו: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב, רואים שהן מקפלות בתוכן הררי כאב, ועומקים של צער...

ביתו של אביו, יצחק אבינו, היה באותה עת מגדלור רוחני שהאיר את כל העולם. כל מי שחפץ להתקרב לבורא עולם, מספיק היה לו לבוא ולשמוע את תפילתו של יצחק!

ויעקב לא בזבז את זמנו! ותחת אורו והדרכתו של אביו, הוא עלה והתעלה, והעפיל למדרגות אלקיות מרוממות ונשגבות מאוד!

ההמון שהוא עבירה ואין ראוי לנכבד לעשות דמיון הפועל ההוא, אף על פי שהפועל מותר, הנה הוא חילל את השם.²¹

ילד אשר חזותו מוכיח עליו כי בתלמוד תורה הוא לומד - כבר מסתכלים עליו בעין של ביקורת, ומה גם צעיר בן ישיבה, שממש על כל צעד שהוא הולך חייב הוא לשקול אם הוא גורם קידוש השם או ח"ו חילול השם.

במיוחד בתקופתנו הסוערת, אשר כל האנושות, ובפרט עם ישראל, נתונים במבוכה רוחנית של הריסת ערכים וחיפוש דרך, זוהי כל עבודתו של בן תורה: לחולל קידוש ה' בכל אשר יפנה!... **ונקודה** אחרונה למחשבה...

בהתנגדות, בשנאה, או לכל הפחות בביקורת חריפה? אולם ניצוץ אחד חי בלב כל אחד מישראל, כמעט ללא יוצא מן הכלל: עמוק בלבו רוצה כל אחד ואחד לראות בתלמיד חכם את סמל השלימות. וכאשר תלמיד חכם באמת מופיע כדוגמא, הוא מביא לריכוך ההתנגדות ולדעיכת השנאה.

חיובי בן הישיבה ביוצאו מבית מדרשו ברורים הם: תיכף ביוצאו משער הישיבה חלים עליו חיובי קידוש השם, ובכל תנועה וצעד עליו להיזהר מחילול השם. זהו נסיונו השני.

הרמב"ם (ספר המצוות, מצוות לא תעשה - ג) מבאר שישנו חלק מיוחד של חילול השם: 'שיעשה אדם הידוע במעלה ובטוב, מעשה פעולה אחת הנראה בעיני

לא כדאי להיות עלה!

יום אחד ראה העלה ציפור שטסה בשמים, והתמלא קנאה. 'איזה כיף לה! היא משוחררת, יש לה כנפים והיא יכולה לעוף. ואני, אני סתם עלה התקוע

על ענף גבוה עמד לו העלה. עמד והיה מאושר. הוא קיבל את כל מה שהוא צריך, בעלי העץ השקו את העץ, ויחד עם העץ קיבל גם הוא.

מעין החכמה

הקדושה. "וְאֶמְנֶתְךָ בְּלִילֹת" (תהלים צב, ג)...

21. וזה המשך דברי הרמב"ם (שם):

והוא אומר (יומא פו.), היכי דמי חילול השם? כגון אנא דשקילנא בישראל מבי טבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר. רבי יוחנן אומר, כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין...

אין לנו מילים לתאר את עומק השבר שחש יעקב אבינו, אך נאמנים עלינו דבריו של השפת אמת מגור (פרשת ויצא - שנת תרל"ה) שאמר, שבאותה עת חש יעקב אבינו את כל החושך שעתידיים לעבור כל צאצאיו בכל הדורות עד היום האחרון!

ויעקב שראה שצרתו צרה, הכניס את כל מציאותו אל תוך האמונה

מחובר לעץ השקו אותו, לא היה חסר לו כלום, הוא בלבב ופרח...

ועכשיו, עכשיו החברים שלו שנשארו בעץ ממשיכים לפרוח, ואילו הוא כאן נובל...

המשל הזה הוא לצערנו מציאות יום יומית:

בחור ישיבה זוכה ויושב בישיבה, מחובר לעץ החיים, לתורה הקדושה! בתורה יש הכל, שובע נפשי ושובע גופני, הכל בכל מכל כל!

אך היצר הרע בא ומתחיל ללחוש לו: פסס... אתה שומע... אם תצא החוצה לרחוב, תהיה משוחרר...

כן, שם ברחוב, תהיה משוחרר ווכל לעשות מה שאתה רוצה...

ויום אחד קורה ה'נס', והוא עוזב את הישיבה...

בהתחלה הוא מאושר, ומרחם על החברים שנשארו בישיבה, שכעת עובדים קשה, יושבים כל היום ולומדים...

אך הסוף כבר ברור וידוע: אותם חברים המחוברים לעץ התורה, בסופו של דבר יפרחו, יקימו בתים לתפארת, בתים מלאים בילדים וילדות ההולכים בדרכי ה'.

ואילו המנותקים... וה' ירחם על כל עמו ישראל ויחזק את הלבבות הנרפים

(ספר ווי העמודים וחשוקיהם, (חלק מו - עמוד פג)
לגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א).

בעץ. נכון שאני יכול קצת להתנדנד, אבל לא יותר! חבל שאני מוגבל, כל יום אותו דבר, משקים אותי, השמש זורחת ושוקעת, אני רוצה לראות את העולם, לא להשאר תקוע במקום אחד, כמה הייתי רוצה להיות משוחרר, לעוף כמו הציפור'.

והנה יום אחד ה'נס' קרה, העלה התנתק מהעץ, הגיעה רוח והעיפה אותו, והוא הרגיש משוחרר, הוא עף באויר משוחרר בדיוק כמו ציפור!

עף והיה מאושר!

עולם חדש נגלה לפניו, בתים יפים מכוניות חדישות, הוא חשב לעצמו ברוך ה' אני משוחרר, אני יכול לעשות מה שאני רוצה, כמה מסכנים העלים שנשארו על העץ שעדיין מוגבלים.

אבל עברו כמה שעות, והרוח הפסיקה לנשוב, העלה נפל על הארץ... השמש זרחה, והעלה המסכן הרגיש שהוא הולך ומתייבש...

שכוב על הארץ, חש העלה שהוא הולך ומאבד את הלחלוחית האחרונה שעוד נשארה בו, אך לא רק זאת -

אנשים עברו ודרכו עליו...

ואז, רק אז, הוא הבין את הטעות הגדולה שעשה. כשהוא היה

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

אך לפתע מגיעים ימי בין הזמנים, ומאופן הדברים, מתרחקים קצת מהחממה האלקית, ונכנסים לתוך אורית החולין של העולם הזה.

השכל האלקי פחות בפעולה, ולפתע מתחיל להישמע קולה של הנפש הבהמית. **ואז**, בימי בין הזמנים, מתגלה לאדם מה מדרגתו. כמה קדושה וטהרה מוטבעים בנפשו הבהמית!

ואם מתגלה לו שהוא צריך להתחזק בתחום מסויים, יקח את הדבר ללבו, ויתחיל להסביר לנפשו הבהמית, בשפה אנושית, למה הוא צריך להשתנות!

ג. בימי בין הזמנים ישנם שני נסיונות עיקריים, והם: שמירת הקדושה, והחובה לקדש שם שמים. **חיובי** בן הישיבה ביוצאו מבית מדרשו ברורים הם: תיכף ביוצאו משער הישיבה חלים עליו חיובי קידוש השם, ובכל תנועה וצעד עליו להיזהר מחילול השם. זהו נסיונו השני.

הרמב"ם מבאר שישנו חלק מיוחד של חילול השם: 'ישעשה אדם ידוע במעלה ובטוב, מעשה פעולה אחת נראה בעיני ההמון שהוא עבירה ואין ראוי לנכבד לעשות דמיון הפועל ההוא, אף על פי שהפועל מותר, הנה הוא חילל את השם'.

במיוחד בתקופתנו הסוערת, אשר כל האנושות, ובפרט עם ישראל, נתונים במבוכה רוחנית של הריסת ערכים וחיפוש דרך, זוהי כל עבודתו של בן תורה: לחולל קידוש השם בכל אשר יפנה!...

א. בכל יום לפני שאנו קוראים קריאת שמע של שחרית אנו מברכים ברכת 'אהבת עולם'. ברכה הפותחת במילים: 'אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו'.

והנה, אם האדם היה מתבונן במילים האלה בכל יום והיה יודע לומר אותן נכון, הוא היה בוכה מפחד - האם אתה יודע מי אוהב אותך? ה' יתברך אוהב אותך!

וזו לא אהבה של חמש דקות, זו לא אהבה של מבט ראשון שבסופו של דבר נהפכת לשנאה גדולה, אלא זו 'אהבת עולם', אהבה של נצח נצחים שאינה פוסקת אפילו לרגע אחד.

הקב"ה אוהב את עם ישראל יותר מהמלאכים, עד כדי כך שאפילו אם יעמוד יהודי פשוט, שהוא רחוק מתורה ומצוות, מול מלאך אדיר קדוש וטהור, הקב"ה יעדיף ויאהב את היהודי הרבה יותר מהמלאך...

ואם כך, כיצד אפשר לעשות רע לאוהב שלך? וגם אם אתה לא יכול להחזיר טוב, לפחות אל תחזיר לו ברע!...

ב. כאשר זוכה יהודי והוא שוהה בין כותלי הישיבה, או בין כותלי הכולל, ועוסק בתורה. הרי באותו זמן מושפע על נפשו האלקית אור גדול ונורא.

מעוצמת האור הזה, נדחק הגוף ותאוותיו לפינה, והוא מאבד את יכולת ההתבטאות שלו.

באותם ימים מאירים, הכל קל! הכל זורם! -

קדושה, טהרה, דרך ארץ ועמל תורה.

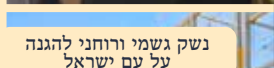
השיעור השבועי באשדוד

מו"ר שליט"א על כסא אליהו,
מברך את השותפים בהפצת
תורה חובקת עולם

עם הרבנים הראשיים הרב דוד לאו שליט"א
והרב ישראל מאיר לאו שליט"א

נשק גשמי ורוחני להגנה
על עם ישראל

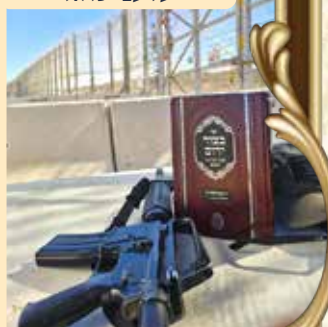
מאיר העולם

קבלת קהל בסיום השיעור השבועי בבית שמש

בסוד שיח - עם הרב יעקב
ישראל פינקוס שליט"א

ברכה בחתונה
למשפחת שמואלי

בשיעור השבועי בבית שמש

התקדמות הבניה בבית הרב יורם

התקנת החלונות

התקנת דלתות פנים

בס"ד

ניתן להשיג את ספרי מכון המאי"ר לארץ בחנויות המובחרות:

כל תורת אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל זיע"א
ובנו וממשיך דרכו מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

בני ברק

הדרת הספר,
גוטמן
אמרי חיים 22
03-677-4886

באר שבע

מקור החכמה
אברהם אבינו 91
050-528-0680

אשקלון

בית יוסף
צה"ל 33
054-698-9411

אשדוד

משה שדה
תשמישי קדושה
כנרת 5
052-395-1001

חולון

בשם השם
דב הוז 8
052-608-7084

חדרה

אורייתא קדישתא
הרצל 96
052-537-7184

בת ים

מחסן הפצה בת ים
הנביאים 50
050-231-1542

בני ברק

ספרי אברמוביץ
קוטלר 5
03-5793829

ירושלים

הפצת ספרי קודש
דוד 2
02-623-0294

יבנה

אמיר צברי
קניון קנדי סנטר
08-933-3130

חולון

חיים ביד
מבצע סיני 9
03-501-0177

חולון

רמי לוי ספרי קודש
ראול ולנברג 4
054-315-0091

לוד

עטרת רחל
רמז 3
052-830-1603

ירושלים

ספרי חיים
כנפי נשרים 26
052-716-5070

ירושלים

נידם שיווק
ספרי קודש
רבנו גרשום 5
050-523-3597

ירושלים

ספרי אברמוביץ
מאה שערים 15
02-502-2567

ראשון לציון

אמרי שפר
הרבי מלובביץ' 5
052-832-5207

ראשון לציון

ספרי ראשון
פינסקר 12
03-969-8224

קרית גת

ספריית דרך חיים
הארז 42
052-565-0181

נתיבות

והגית בו
רבי עקיבא 1
054-685-8486

תל אביב

הוד יוסף
לחי 55
052-600-5582

שדרות

מרכז הקדושה
בן יהודה 14
08-689-9600

חנויות המעוניינות להצטרף, ניתן לפנות למס': 054-474-9330

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

LIVE

השיעורים מועברים גם בשידור חי בערוצי המדיה של בית המדרש 'המאיר לארץ'

אשדוד שני - כל שבוע בשעה 18:30 מנחה ושיעור

בית הכנסת 'היכל נפתלי', רח' ברוויה 6

נתיבות חמישי - כל שבוע בשעה 18:30 מנחה ושיעור

בית המדרש 'המאיר לארץ', רחוב הקציר 666

התציץ היומי עם הרב יורם

כולנו מצטרפים!
08-37-40-200

שיעורי לימוד יומיים
סחור בצור ירושם
על התנ"ך
לא בא כבושם חזק

חובבת חזקת עד מביא

יש לכם מה לספר לנו על המסילות? כתבו למייל: 3740200@h-l.org.il

ערוצי מחלקת המדיה

www.hameir-laarets.org.il

08-37-40-200 08-649-9859 קו המאיר לארץ

פרשת ואתחנן - נחמו

ט"ו אב ה'תשפ"ה

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
20:53	20:03	19:10	באר שבע
20:52	20:01	19:11	תל אביב
20:56	20:05	19:12	חיפה
20:38	20:06	18:59	אילת
20:55	20:04	19:14	ירושלים
		18:54	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

כשאומרים 'ויכולו' בקידוש, פותחים בשתי התיבות שבסוף הפסוק הקודם: "יום הששי, ויכולו השמים" - ראשי תיבות שם 'הוי"ה', שם החסד והרחמים, שהוא השולט בעולם בשבת.

(אמרי נועם דברים, עמוד מ"ב)

**הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200**

לתרומות:

- בנק מזרחי טפחות,

סניף 433 קרית גת, חשבון 69556

- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519

- בכל עמדות 'נדרים פלוס'

Français joindre :
Русский присоединиться:
English to join:
Español Para unirse:
עברית להצטרף: